

Handläggare
Hagström Ingela
Berg Anton

Datum
2017-10-12

Diarienummer
KSN-2017-3050

Kommunstyrelsen

Yttrande över remiss: Legitimation för hälso- och sjukvårdskuratorer (Ds 2017:39)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Socialdepartementet enligt ärendets **bilaga 1**.

Ärendet

Socialdepartementet har överlämnat Ds 2017:39 Legitimation för hälso- och sjukvårdskuratorer för yttrande senast den 29 november 2017.

I promemorian lämnas förslag att införa en särskild legitimation och yrkestitel för kuratorer inom hälso- och sjukvården och att yrkestiteln ska vara "hälso- och sjukvårdskurator". Syftet med förslaget är att öka patientsäkerheten genom att införandet av legitimation medför krav på erforderlig lämplighet och kompetens för yrket, att legitimationen kan återkallas i de fall kuratorn visat sig vara oskicklig eller olämplig att utföra yrket, samt genom att även kuratorer inom privat hälso- och sjukvård omfattas av skyldigheten att föra journal. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

En sammanfattning av promemorians innehåll finns i **bilaga 2**.

Promemorian går att läsa i sin helhet på:

http://www.regeringen.se/4a3c7a/contentassets/d7d619f4845e43339fc83fbafc5fb72a/legitimation-for-halso--och-sjukvardskuratorer-ds-2017_39.pdf

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret i samverkan med fackförvaltningarna inom kommunens hälso- och sjukvård samt de förvaltningar som har olika typer av kuratorer anställda. I arbetet har särskild hänsyn tagits till barnperspektivet.

Föredragning

Uppsala kommun har i dagsläget kommunen inga kuratorer anställda som skulle komma att omfattas av förslaget att införa en särskild legitimation för hälso- och sjukvårdskuratorer.

Förslagen som presenteras i promemorian är på ett lagtekniskt plan otydligt vilket gör det svårt att avgöra exakt vilka kuratorer och verksamheter som kan komma att påverkas i praktiken. Författningsförslagen kan komma att omfatta andra grupper än den som förslaget i första hand åsyftar, exempelvis för kuratorer inom elevhälsa och socialtjänst. Promemorians förslag anses därmed inte medföra direkta konsekvenser för kommunens befintliga hälso- och sjukvård, men det finns risk för eventuella potentiella överspillningseffekter med eventuella negativa konsekvenser.

För den kommunala hälso- och sjukvården och kommuninvånarna skulle förslaget potentiellt sett kunna bidra till en ökad patientsäkerhet i och med att särskilda krav på utbildning och kunskap hos denna kategori av kuratorer införs, liksom att de kommer att omfattas av skyldigheten att föra patientjournal. Vidare skulle förslaget bidra till en generell ökning av patientsäkerheten genom att även kuratorer anställda inom den privata hälso- och sjukvården, däribland upphandlad verksamhet, skulle omfattas av kraven på att föra patientjournal i patientsäkerhetslagens 3 kap. 3§.

Promemorians förslag om att det inte ska ställas krav på legitimation för att fortsatt få arbeta med behandling av patienter samt att de enskilda kuratorerna själva ska bekosta legitimeringsprocessen kan minska incitamenten för att skaffa legitimation. Reglerna bör tydliggöras på dessa punkter för att säkerställa förslagets positiva effekter för patientsäkerheten, exempelvis genom att 3 kap. 3§ patientdatalagen omfattar kuratorer verksamma inom såväl allmänna som privata verksamheter.

Förslaget bedöms inte medföra några direkta ekonomiska kostnader för kommunen. På sikt kan införandet av legitimation dock medföra ökade kostnader för den kommunala hälso- och sjukvården. Detta till följd av eventuella kostnader för löneutveckling mot bakgrund av personalens ökade kompetens och eventuella ersättningar för vidareutbildning. Denna effekt kan även medföra fördröjd avtal mellan kommunen och privata utförare.

Mot bakgrund av otydligheterna i promemorians författningsförslag framförs synpunkten att förslagen behöver tydliggöras avseende vilka kuratorer som omfattas av legitimation och vilka undantag som får göras från skyldigheten att föra patientjournal för legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer anställda inom andra verksamhetstyper. Därtill bör det övervägas att göra en eventuell skärpning av incitamenten att de kuratorer som förslaget åsyftar legitimerar sig.

Ekonomiska konsekvenser
Inte aktuellt i detta ärende.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christoffer Nilsson
Chef kommunledningskontoret

Handläggare
Hagström Ingela
Berg Anton

Datum
2017-10-12

Diarienummer
KSN-2017-3050

Regeringskansliet
Socialdepartementet (S2017/04697/FS)

s.registrator@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss: Legitimation för hälso- och sjukvårdskuratorer (Ds 2017:39)

Uppsala kommun har fått möjlighet att avge yttrande i rubricerat ärende. Synpunkterna lämnas nedan under rubriker som hänför sig till departementspromemorians indelning.

Sammanfattning

Uppsala kommun ser positivt på regeringens förslag att införa en legitimation och skyddad yrkestitel för kuratorer verksamma inom hälso- och sjukvården i syfte att stärka patientsäkerheten. Kommunen delar bedömningen att förslaget om att samtliga kuratorer inom hälso- och sjukvårdssektorn blir skyldiga att föra patientjournal, liksom att verksamheterna blir föremål för statlig tillsyn, kan stärka patientsäkerheten och vara till fördel för kommuninvånarna. Kommunen ställer sig vidare positiv till möjligheten att stärka yrkesrollens status genom att införa en skyddad yrkestitel och särskild utbildning.

Kommunen gör emellertid bedömningen att förslaget i sin nuvarande utformning är otydligt avseende vilka kuratorer som kommer att bli föremål för legitimationen och därigenom omfattas av skyldigheten att föra patientjournal respektive vilka som inte kommer vara det. Det gör det svårt att bedöma vilka effekter förslaget kan komma att medföra i praktiken. Vidare kan det medföra negativa konsekvenser för kommunala verksamheter där det finns kuratorer som utför snarlika arbetsuppgifter, exempelvis elevhälsan och socialtjänsten, där otydligheten riskerar att leda till att patienterna behandlas olika beroende på hur verksamheten tolkat lagen.

Vidare gör kommunen bedömningen att incitamenten för att enskilda kuratorer inom hälso- och sjukvården ska legitimeras sig inom såväl allmänna som privata verksamheter riskerar att vara för svaga. Exempelvis föreslås inte legitimering bli obligatorisk för att fortsätta arbeta med behandling av patienter, vilket i kombination med att de enskilda kuratorerna själva ska bekosta legitimeringsprocessen kan leda till att enskilda kuratorer väljer att inte legitimeras sig.

Avseende promemorians ekonomiska analys gör kommunen bedömningen att förslagen kan medföra indirekta kostnader genom ökade personalkostnader samt fördyringar i avtal mellan offentliga och privata aktörer. Vidare gör den ovan nämnda otydligheten i författningsförslagen det svårt att göra en bedömning av vilka ekonomiska konsekvenser förslaget kan komma att innebära för kommunen och kommunala verksamheter.

Mot bakgrund av ovanstående beskrivning vill Uppsala kommun framföra som övergripande synpunkt att författningsförslagen behöver tydliggöras avseende vilka kuratorer som omfattas av legitimation och vilka undantag som får göras från skyldigheten att föra patientjournal för legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer anställda inom andra verksamhetstyper. Därtill bör det övervägas att göra en eventuell skärpning av incitamenten att de kuratorer som förslaget åsyftar legitimerar sig.

4.1. Legitimation och skyddad yrkestitel

Uppsala kommun ser positivt på regeringens förslag att införa en legitimation och skyddad yrkestitel för kuratorer verksamma inom hälso- och sjukvården i syfte att stärka patientsäkerheten. Kommunen delar bedömningen att förslaget om att samtliga kuratorer inom hälso- och sjukvårdssektorn blir skyldiga att föra patientjournal, liksom att verksamheterna blir föremål för statlig tillsyn, kan stärka patientsäkerheten och vara till fördel för kommuninvånarna. Kommunen ställer sig vidare positiv till möjligheten att stärka yrkesrollens status genom att införa en skyddad yrkestitel och särskild utbildning, vilket kan underlätta vid eventuella framtida rekryteringar.

Kommunens bedömer att promemorians förslag är otydligt avseende definitionen av vad för slags kuratorstjänster som åsyftas. Det är också otydligt vilka yrkestitlar som ska anses vara så närliggande den föreslagna yrkestiteln "hälso- och sjukvårdskurator" att de inte längre kommer få användas. Det är exempelvis inte tydligt om en enskild verksamhet som bedriver hälso- och sjukvård kommer ha möjlighet att ha såväl legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer, med journalföringsskyldighet, som andra typer av kuratorer, som inte är legitimerade och som inte ska föra journal, anställda. Otydligheten riskerar att medföra gränsdragningsproblematik inom enskilda verksamheter.

Uppsala kommun gör bedömningen att författningsförslaget bör tydliggöras på denna punkt genom att specificera vilka typer av tjänster som omfattas (se även 5.9 nedan).

4.5. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Uppsala kommun gör bedömningen att förslaget till övergångsbestämmelser skulle kunna justeras så att de positiva effekterna av förslaget får genomslag tidigare.

Enligt förslaget till övergångsbestämmelser ska 3 kap. 3 § patientdatalagen gälla i sin tidigare lydelse i offentlig verksamhet under övergångsperioden 1 januari 2019 – 31 december 2023. Det föreslås dock ingen skyldighet för yrkesverksamma kuratorer inom den privata hälso- och sjukvården att legitimera sig och följaktligen blir de inte skyldiga att föra patientjournal. Därmed skulle förslagets positiva effekter för patientsäkerheten inte komma att märkas i full utsträckning förrän efter 2024. Kommunen är på den punkten av uppfattningen att

övergångsperioden är för lång mot bakgrund av de fördelar för patientsäkerheten som förslaget syftar till. Författningsförslaget i 3 kap. 3§ i patientdatalagen bör i detta hänseende ändras så att journalföringsplikten gäller ”den som är verksam i den allmänna *eller privata* hälso- och sjukvården”. Just journalföringsplikten är något som kan komma att öka patientsäkerheten.

5.3. Konsekvenser för yrkesverksamma kuratorer och blivande hälso- och sjukvårdskuratorer

Kommunen delar delvis promorians uppfattning om förslagets konsekvenser för enskilda yrkesverksamma kuratorer och blivande hälso- och sjukvårdskuratorer.

I promemorians beskrivning under det aktuella avsnittet anges att ”något krav på legitimation för att få utöva yrket finns inte”. I och med det finns en risk att enskilda kuratorer väljer att inte legitimera sig och därmed inte heller får sina kunskaper prövade mot nationella standarder. För kuratorer anställda inom privat hälso- och sjukvård innebär skyldigheten att föra patientjournal vidare en ökad arbetsbörda som kan bidra till att enskilda kuratorer väljer att inte legitimera sig. Eftersom legitimeringen innebär såväl en kostnad som fler administrativa arbetsuppgifter för den aktuella yrkesgruppen bedöms incitamenten att legitimera sig i enlighet med promemorians förslag vara något svaga.

Kommunen tolkar även de föreslagna bestämmelserna som att det kan komma att finnas såväl legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer liksom andra kuratorer inom hälso- och sjukvården, där de senare inte omfattas av skyldigheten att föra journal. Denna åtskillnad kan vara svår i praktiken i då den senare kategorins skyldighet att föra journal föreslås kvarstå utan att följa av legitimationen. Detta skulle kunna leda till otydligheter i vilket ansvar och vilka skyldigheter som åligger enskilda kuratorer.

5.4. Konsekvenser för hälso- och sjukvårdens huvudmän

Införandet av en särskild legitimation kan utgöra ett relevant hjälpmedel vid rekryteringsprocesser för att bedöma enskilda sökandes kunskaper mot nationella riktlinjer.

Kommunen delar inte utredningens bedömning kring ekonomiska konsekvenser för hälso- och sjukvårdens huvudmän i full utsträckning. Kommunen bedömer att införandet av legitimation på sikt kan medföra ökade kostnader för den kommunala hälso- och sjukvården till följd av eventuella kostnader för löneutveckling till följd av personalens ökade kompetens och eventuella ersättningar för vidareutbildning. Denna effekt kan även medföra fördyrade avtal mellan kommunen och privata utförare. Kommunen vill under denna punkt även understryka att otydligheten kring vilka kuratorer som berörs av förslaget även kan komma att medföra kostnader i form av merarbete, systemkostnader eller föreläggande från myndighet utifrån missförstånd kring ansvar.

5.9. Övriga konsekvenser

Kommunen bedömningen att promemorians förslag riskerar försvåra en redan existerande otydlighet i gränsdragningsfrågor mellan hälso- och sjukvården och den kommunala elevhälsan. Även om dessa två verksamheter regleras i olika lagstiftning tenderar denna typ

av verksamhet att överskrida lagstiftningarna. Exempelvis finns det idag krav på sjuksköterskelegitimation för att arbeta som skolsköterska inom elevhälsan. Kommunen gör bedömningen att en motsvarande otydlighet kan komma att uppstå beträffande gränssnittet mellan hälso- och sjukvårdskurator respektive skolkurator, att exempelvis legitimation som hälso- och sjukvårdskurator kan komma att krävas för att arbeta som skolkurator. Samtidigt anges i promemorian att även den som saknar legitimation kan arbeta under titeln skolkurator. Här önskar Uppsala kommun en tydligare och mer utförlig beskrivning av vilka titlar som legitimationen är tänkt att skydda.

En ytterligare fråga sammanhängande med exemplet gränssnittet mellan hälso- och sjukvården och elevhälsan är legitimationens effekt på journalföring. Tidigare har journalföringsskyldigheten ålegat ”den som är verksam som kurator i den allmänna hälso- och sjukvården” – vilket per definition utesluter skolkuratorer. Promemorian föreslår istället att journalföringsplikten kopplas till legitimationen, vilket väcker frågan om vilken journalföring som eventuellt kommer åligger en skolkurator som innehar hälso- och sjukvårdskuratorslegitimation. Uppsala kommun tolkar promemorians förslag som att den kurator som både har legitimation som hälso- och sjukvårdskurator och arbetar som exempelvis skolkurator, kan komma att bli skyldig att föra journal enligt patientsäkerhetslagen och patientdatalagen.

Mot bakgrund av att yrkeskategorin är relativt rörlig på arbetsmarknaden och att arbetsuppgifterna som kurator är snarlika inom olika verksamheter inom den bredare välfärdssektorn gör kommunen bedömningen att ett flertal legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer kan komma att vara anställda inom kommunala verksamheter framöver, exempelvis inom elevhälsa eller socialtjänst.

Kommunens slutsats av den föreslagna regleringen är att den kan få spridningseffekter till andra verksamheter, även om den tar sikte på kuratorer verksamma inom hälso- och sjukvårdsverksamheter. Det kan kan medföra konsekvenser för såväl verksamheterna som de enskilda kuratorerna. För legitimerade hälso- och sjukvårdskuratorer som arbetar inom andra verksamheter uppfattar kommunen att det behöver göras ett tydligt undantag i journalföringsskyldigheten. Detta bedömer kommunen vara önskvärt för att tydliggöra vilka kuratorer som har en skyldighet att föra journal samt vilka regler som gäller inom de verksamheter som promemorian inte i första hand syftar till att reglera.

Kommunstyrelsen

Marlene Burwick
Ordförande

Ingela Persson
Sekreterare

Handläggare
Berg Anton
Hagström Ingela

Datum
2017-10-19

Diarienummer
KSN-2017-3050

Bilaga 2

Sammanfattning av promemorians huvudsakliga innehåll (Ds 2017:39)

I promemorian förslås att legitimation ska införas för kuratorer inom hälso- och sjukvården och att yrkestiteln ska vara hälso- och sjukvårdskurator. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Syftet med att införa legitimation är främst att öka patientsäkerheten genom att det ställs krav på att hälso- och sjukvårdskuratorer har erforderlig lämplighet och kompetens för yrket. Införandet av legitimation innebär ett skydd för patienterna på så sätt att legitimationen kan återkallas om kuratorn exempelvis skulle vara grovt oskicklig eller uppenbart olämplig att utöva yrket. Grunden för legitimation bör som huvudregel vara en yrkesexamen för hälso- och sjukvårdskuratorer. En sådan examen innebär att kompetensen hos yrkesgruppen bättre kan anpassas till yrket och bli mer nationellt likformig. Förslag till ny yrkesexamen behandlas inte i denna promemoria.

Det föreslås även att yrkesverksamma kuratorer under en övergångsperiod ska kunna få legitimation, om de har genomgått en socionomexamen eller annan likvärdig utbildning samt har varit verksamma i yrket i minst fem år, alternativt i två år och har en relevant vidareutbildning.

I nuläget omfattas inte kuratorer inom privat hälso- och sjukvård av skyldigheten att föra journal. Förslaget om att hälso- och sjukvårdskurator blir ett legitimationsyrke medför att även kuratorer i privat verksamhet omfattas av reglerna om skyldighet att föra journal. Legitimation för kuratorer kan därigenom medföra att den vård som patienter erhåller av yrkesgruppen blir mer patientsäker och av högre kvalitet, oavsett i vilken verksamhetsform den bedrivs.

I promemorian görs bedömningen att det inte finns en alternativ reglering för yrket som skulle kunna bidra till en höjning av patientsäkerheten på det sätt som eftersträvas.